

Stefan Löfven: Vänd aldrig bort blicken, tal på Förintelsens minnesdag

Talare

Stefan Löfven
Partiordförande

Datum

27 januari 2013

Plats

Stockolm Stora Synagoga

Överlevande från Förintelsen, ert kungliga högheter, your excellencies, vänner,

i oktober förra året besökte jag Yad-Vashem utanför Jerusalem, för att hedra Förintelsens offer vid den eviga lågan som brinner där.

Jag avslutade inne i Barnens minnesplats, som har skapats för att minnas de 1,5 miljon judiska barn som mördades under Förintelsen.

Det är ett väldigt mörkt och stilla rum. Det som bryter tystnaden är en röst som läser namnen, åldern och födelseplatserna på de barn som mördats.

Namn, efter namn. I mörkret lyser minnesljus som blir till ett oändligt antal stjärnor. Lika oändlig känns listan på dem som vi har förlorat.

Att besöka minnesplatser efter Förintelsen väcker frågor om ondskans uppkomst.

Vad är det i människan som formades för att möjliggöra det som skedde? Eller kanske – vad var det som hade förlorats?

Många innan mig har beskrivit frågan bättre. Författaren Göran Rosenberg har sagt så här:

”När vi i efterhand försöker förstå hur Förintelsen var möjlig, hur ’vanliga människor’ kunde förmås att göra vad de gjorde, söker vi ibland efter ett slags gränspassage mellan det mänskliga och det omänskliga.

En punkt i händelseförloppet där vi med någorlunda säkerhet kan säga: här skedde det. Här sprängdes stoppbommen. Här tändes varningsljusen. Här

lossades spärren.”

Men Rosenberg kommer också fram till att en sådan tydlig gräns inte existerar. Istället vinner ondskan mark, bit för bit, där den tillåts att gro.

Därför ska vi ständigt vara på vakt mot ondskans uttryck. Vi vet att antisemitismen inte dog under det sista krigsåret 1945, hur mycket vi än skulle vilja begrava den. Judar möter fortfarande förföljelse och förtryck runt om i världen.

I Ungern har en allt mer auktoritär högerregering ökat makten över domstolarna, tidningarna och televisionen. Trakasserierna av romer och judar ökar.

Denna utveckling drivs på av ett antisemitiskt parti, vars företrädare har ifrågasatt Förintelsen. I november förra året publicerades en video på deras hemsida, där en ledare i partiet sade att det var dags, och jag citerar:

”att registrera människor med judisk härkomst, särskilt i det ungerska parlamentet och i regeringen, som utgör ett hot mot Ungerns nationella säkerhet.”

Och i Grekland marscherar nazisterna i den ekonomiska krisens fotspår. Återkommande fall av diskriminering, misshandel och vanhelgande av heliga judiska platser rapporteras från världens alla hörn.

Scener från 30-talet återkommer som en tragedi framför våra ögon.

Men vi är inte åskådare – vi är aktörer. Vi måste handla för att bekämpa antisemitismen, var den än är och hur den än visar sitt ansikte.

Vi tillsammans i den europeiska unionen behöver ta krafttag mot utvecklingen i Ungern, och markera mot varje antisemitisk yttring.

Vi ska bekämpa fattigdomen och hopplösheten som ger bränsle åt sökandet efter syndabockar. Men också samtidigt öka påtryckningarna mot alla stater som inte vill eller förmår att skydda sin egen befolkning.

Och vi måste även se intoleransen och fascismen här i Sverige.

Främlingsfientliga röster hörs nu från riksdagens talarstol. Ett nynazistiskt parti vann mandat i kommunfullmäktige i Grästorp, och en nynazist tog plats i Lidköpings fullmäktige i december förra året.

Även här i Sverige, på våra gator, har samhället misslyckats med att garantera trygghet och frihet för alla sina medborgare.

I Malmö skriker människor glåpord efter judiska barn. Rabbinen Shneur Kesselman förföljs och trakasseras. Judiska lärare möter hat i skolorna. Hakkors ritas på dörrar till judiska hem. En sprängladdning har gått av utanför judiska församlingen.

Om en människa inte kan känna sig trygg där hon bor, om ett barn tvingas se bakom ryggen på väg hem från skolan – då är det ett misslyckande för hela samhället.

Och det är ett misslyckande som jag aldrig vill, kan eller kommer att acceptera.

Jag välkomnar därför skolsatsningen som Svenska kommittén mot antisemitism gör i Malmö, för att utbilda lärare att bekämpa antisemitismen i skolorna. Även Expo kommer att utöka sina insatser i regionen, och jag följer arbetet i det Dialogforum som Malmö stad har skapat.

Och detta är ett arbete som kan behöva stärkas i hela landet. Senast i december rapporterades det att ungdomar i Uppsala inte kunde gå med kippa på krogen, utan att få antisemitiska slagord slängda efter sig.

Och vi ska vara redo med fler insatser om trakasserierna fortsätter. Vi kan inte vila förrän alla judar, vart de än bor i Sverige, kan slappna av på sin egen hemstads gator, kan sända iväg sina barn till skolan, och känna sig trygga i sina egna hem.

Antisemitismen måste bekämpas vart än den visar sig. Sverige måste försvara sin position som ett öppet och demokratiskt land.

Vänner, det svenska samhället har också en uppgift att bära minnet av

Förintelsen vidare.

Göran Perssons engagemang ledde till att Forum för levande historia skapades, att en bok om Förintelsen spreds i en miljon exemplar, och en internationell Förintelsekonferens i Stockholm med 55 deltagande stater skrev under Stockholmsdeklarationen.

Men det arbetet kan inte ses som avslutat. Det måste förnyas för varje generation. Precis som att Raoul Wallenberg-året 2012 inte var en avslutning, utan är starten på ett arbete för att öka kunskapen om hans arbete och civilkurage.

Den dag vi tar för givet att alla känner till Förintelses offer, är också den dag då vi riskerar att minnet tynar bort.

Därför är vår arbetsuppgift tydlig: Varje generation måste höra namnen. Varje generation måste få se familjeporträtten. Varje generation måste förstå vad som kan hända om hatet får slå rot.

Ett viktigt steg för våra unga är just att besöka Förintelsens minnesplatser.

Därför att när man lämnar dem, så gör man det med en obeskrivlig känsla. Jag kände den själv när jag lämnade Yad-Vashem. Som om kroppen har förstått att gråt inte vore nog. Att vanlig sorg är för liten, för att kunna hedra alla som gick förlorade.

Istället känner man en inre tomhet, som om en del av en själva har lämnats kvar på platsen. Och du går därifrån med ett uppdrag: att svara på den uppmaning som ges av alla dem vi hedrar idag.

Den lyder: Glöm aldrig, vänd aldrig bort blicken, låt det aldrig ske igen.

Tack.

Taggar

2010-tal, 2013, Man, Minnestal, Socialdemokraterna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/stefan-lofven-vand-aldrig-bort-blicken-tal-pa-forintelsens-minnesdag>